

DOI [https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-27\(56\)-10-25](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2024-27(56)-10-25)
УДК: 378.046.4

Бодом Гаррет Рахматович,
аспірант 3-го курсу
кафедри менеджменту освіти та права
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти».
Київ, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0001-5342-9220>
garretbodome@gmail.com

РЕЗУЛЬТАТИ ДІАГНОСТУВАННЯ СТАНУ СФОРМОВАНOSTI РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлено результати діагностування стану сформованості розвитку цифрової компетентності керівників закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) на початковому етапі експериментальної роботи. Розглянуто та проаналізовано методики, що необхідні для перевірки згаданої компетентності. Встановлено, що сьогодні цифрова компетентність як складова професійної педагогічної компетентності, в тому числі керівників закладів загальної середньої освіти, обґрунтована в стандарті ЮНЕСКО «ІКТ компетентності ЮНЕСКО для педагогів» («UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. VERSION 3» (ICT CFT)), розробленому в 2018 році [2]. Здійснюючи наукові пошуки щодо проблеми управління розвитку цифрової компетентності керівників закладів загальної середньої освіти, нами виокремлено чотири основних її складових компоненти. Кожному компоненту відповідає певний критерій, який дає змогу оцінити основну ознаку, розвитку досліджуваного явища; є ідеальним зразком, який, порівнюючи з реальним явищем, дає можливість встановити ступінь відповідності, наближення до ідеалу. Оскільки критерій має бути розгорнутим, охоплювати найменші одиниці вимірювання, які дають змогу оцінити дійсність порівняно з ідеалом, то такими одиницями виміру є показники. Відповідно до цього, доцільним є детальний розгляд компонентів, критеріїв і показників цифрової компетентності керівників закладів загальної середньої освіти. У зв'язку з цим, ґрунтуючись на аналізі розглянутих компонентів інформаційної компетентності, в рамках даного дослідження, визначено структуру інформаційної компетентності

керівників закладів загальної середньої освіти включаючи компоненти: мотиваційно-ціннісний; інформаційно-технологічний; комунікативний; рефлексивний [2]. Зазначимо, що Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти розглядає інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в освітньому процесі як «інструмент забезпечення успіху» функціонування Нової української школи (НУШ). Оновлення української школи потребує впровадження в освітній процес ЗЗСО нових освітніх технологій. Одним із шляхів створення такої школи є застосування ІКТ в освітньому процесі. На думку сучасних дослідників, наскрізне застосування ІКТ в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху Нової школи [8].

Ключові слова: цифрова компетентність; цифровізація; керівники заклади загальної середньої освіти; діагностування; Нова українська школа.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Тенденції цифрової трансформації сфери загальної середньої освіти вимагають від керівників ЗЗСО високого рівня цифрової компетентності для успішної реалізації завдань професійної діяльності.

Тому нині однією з актуальних проблем для дослідження є проблема підготовки керівників ЗЗСО до використання інтернет-сервісів в управлінській діяльності, формування готовності до активного вивчення та використання сучасних інтернет-технологій.

Необхідність теоретичного аналізу та практичного розв'язання цієї проблеми визначається низкою суперечностей між:

- сучасними вимогами до якості, результативності й доступності системи загальної освіти та станом підготовки керівників до їх забезпечення в умовах методичної роботи ЗЗСО;
- необхідністю застосування інформаційних технологій у професійній діяльності керівника ЗЗСО відповідно до принципів НУШ і недостатнім рівнем сформованості цифрової компетентності керівників шкіл;
- необхідністю вироблення дієвих організаційно-методичних умов управління розвитком цифрової компетентності керівників і недосконалістю змісту, форм і методів наявної системи методичної підготовки керівників ЗЗСО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему підготовки педагогів до використання ІКТ та інтернет-сервісів досліджували українські та зарубіжні вчені: Г. Єльнікова, В. Кухаренко, М. Лебедева, Н. Морзе, В. Олійник, В. Осадчий, І. Роберт, А. Уваров та ін.

Проблеми управління освітою та освітнім процесом висвітлювали у своїх працях М. Вачевський, Л. Даниленко, Н. Коломінський, О. Мармаза, С. Ніколаєнко, О. Пометун, Л. Середяк, І. Сущенко, О. Янушевич та інші [1].

Проблемі інформаційної компетентності керівників шкіл, інформаційного менеджменту присвятили свої наукові доробки, Ю. Атаманчук, В. Биков, Ю. Дорошенко, Л. Калініна, В. Маслов, Н. Морзе, В. Лунячек, Л. Забродська та ін.

Використання ІКТ у підготовці та підвищенні кваліфікації педагогів окреслено у працях шведських учених А. Бострьом, Г. Йедеског, Е. Баудард, П. Сіміноу, Л. Гольмстранд та ін.

У скандинавських країнах питаннями розвитку цифрової компетентності вчителів у ЗЗСО займаються такі науковці Р. Крумсвік, С. Людвігсен, М. Собі, І. Срондсен, О. Хатлевік, К. Фло, Д. Коскінен, Л. Манілла, Е. Саномат, М. Кууле та ін.

Питаннями ефективного використання ІКТ в освітньому процесі в Україні займаються такі українські дослідники, як В. Биков, Ю. Жук, Н. Морзе, О. Співаковський, М. Жалдак, М. Шут, С. Литвинова та ін. Серед них питань компетентнісного підходу та розвитку цифрової компетентності суб'єктів освітнього процесу торкаються В. Биков (інформаційно-комунікаційне середовище), С. Литвинова, Н. Морзе (вимоги та комп'ютерно орієнтоване середовище), О. Спірін (інформативна та інформаційно-комунікаційна компетентність вчителя), Н. Сороко, О. Білоус (цифрова компетентність вчителів, що викладають предмети гуманітарного напрямку), І. Іванюк (комп'ютерно орієнтоване середовище розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів та учнів) та ін.

Твердження про те, що дидактичні засоби електронного інформаційно-освітнього середовища розширюють теоретичні уявлення, широко відображено у працях щодо розвитку професійної та інформаційної компетентності фахівців (В. Биков [3], О. Жильцов [7], Л. Карташова [10], Н. Морзе [11] та ін.), а також упровадження інформаційних технологій та електронного навчання в освітній процес закладів освіти різного рівня (В. Гринько [5], М. Жалдак [6], А. Карпенко [9] та ін.). Спираючись на доробки згаданих вчених, видалося доцільним

припустити, що в умовах сучасної освіти, дидактичні засоби електронного інформаційно-освітнього середовища (ЕІОС) є необхідними в процесі розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

У світлі сказаного **метою** статті є діагностування стану сформованості розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**:

- проаналізувати та визначити актуальний стан сформованості розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО;
- розглянути та проаналізувати методики, що необхідні для перевірки згаданої компетентності;
- апробувати авторський діагностичний інструментарій для усебічного виміру сформованості компонентів досліджуваної компетентності.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

З розвитком науки і техніки з'являються все досконаліші технології збереження інформації та різновиди носіїв. Традиційні носії інформації поступово витискаються новими [12]. Уживаються поруч і використовуються у взаємозв'язку всі джерела і всі форми освоєного людством інформаційного обміну. Їх різноманіття забезпечує сучасні потреби людства в інформаційному споживанні. Нинішнє віртуальне середовище є не лише носієм великого обсягу інформації, а і володіє специфічними інструментальними можливостями. У ньому моделюються або відтворюються всі раніше освоєні людством форми і способи споживання й обробки інформації, а також з'являються нові. Це стало можливим завдяки унікальному потенціалу цифрових технологій.

Очевидно, що роль сучасного керівника школи, рівень його підготовки, зокрема цифрова компетентність, є надзвичайно важливою для впровадження цінностей НУШ. Саме тому сучасний керівник ЗЗСО має володіти інноваційними практиками для спрямування педагогів до впровадження таких моделей навчання, як: адаптивне навчання, змішане навчання, синхронне й асинхронне навчання, самостійно направлене навчання, дистанційне навчання, віртуальний клас, перевернутий клас, хмарне та мобільне навчання, система управління освітнім процесом, система управління e-learning, курсом (CMS), цифровий сторітелінг тощо.

З метою визначення актуального стану сформованості розвитку

цифрової компетентності керівників ЗЗСО нами було виокремлено й обґрунтовано чотири компоненти цифрової компетентності керівників ЗЗСО: мотиваційно-ціннісний, інформаційно-технологічний, комунікативний, рефлексивний.

З огляду на критерії та показники окреслених компонентів, для виявлення стану розвитку кожного з компонентів обрано відповідний діагностичний інструментарій.

Розглянемо логіку добору діагностичних методик. Обґрунтуємо вибір інструментів і опишемо їхній зміст.

Для діагностики мотиваційно-ціннісного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО було вивчено низку методик, з-поміж яких:

- «методика вивчення мотиваційної сфери особистості М. Матюхіної;
- мотиваційний тест Х. Хекхаузена (модифікований варіант тесту Л. Собчик);
- методика «Структура мотивації професійної діяльності» (Е. Ільїн);
- психографічний тест В. Леонтьєва;
- методика для діагностики самоосвітньої мотивації дорослої особистості (модифікований варіант методики М. Матюхіної);
- методика для діагностики мотивації самовдосконалення педагогічних працівників (модифікований варіант методики А. Реана і В. Якуніна) та ін.

Після вивчення різних діагностичних методик було ухвалено рішення розробити коротку мініанкету «Ставлення керівників ЗЗСО до проблеми розвитку цифрової компетентності». Розроблений анкетний лист є простим і доступним, водночас він є достатнім для виявлення рівня розвитку якісних характеристик мотиваційно-ціннісного компонента досліджуваної компетентності.

З метою отримання валідних результатів до опитувальника включено низку фонових тверджень, які є «маскувальними» і не підлягають обробці. Позитивними факторами обраної методики є її адаптивність, простота обробки отриманих даних, а також валідність отриманих результатів.

Для діагностики інформаційно-технологічного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО важливо було підібрати методику, що дозволяє оцінити не лише когнітивну складову, а й діяльнісну. Водночас методика має бути сертифікованою та відповідати потребам сучасного суспільства й етапу розвитку інформаційних технологій.

На нашу думку, найбільш вдалою методикою для оцінювання

інформаційно-технологічного компонента є сертифікований тест «Комп'ютерна грамотність», що було розроблено компанією Microsoft як оцінювальний тест після проходження курсу Digital Literacy (цифрова грамотність) [14] в 2008 році.

З моменту створення цього тесту пройшло більше 15 років, через що в деяких напрямках він втратив свою актуальність. З огляду на це, нами запропоновано авторський варіант модифікованого тесту для виявлення рівня розвитку показників інформаційно-технологічного компонента згаданої компетентності.

Діагностика сформованості інформаційно-технологічного компонента здійснювалася з урахуванням таких важливих віх розвитку сучасних ІКТ:

- ключові тенденції та технологічні новинки, програмне забезпечення тощо;
- Інтернет, хмарні сервіси;
- стандартні програми;
- конфіденційність і безпеку в мережі;
- основні відомості про ПК (структура, забезпечення безпеки інформації).

Взятий за основу сертифікований тест охоплює всі перераховані розділи, які характеризують інформаційно-технологічний компонент і відображають рівень розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

Розроблений авторський тест побудовано таким чином, що він дає змогу не лише оцінити знання керівників особливостей використання сучасних ІКТ (інформаційна складова) в професійній діяльності, а й спрямовує керівників до застосування власних знань у конкретній інформаційній ситуації (технологічна складова), спираючись на практичний і особистий досвід використання інформаційних технологій в управлінні ЗЗСО.

Для встановлення рівня розвитку комунікативного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО використовувався метод експертного оцінювання з метою оцінювання практичних навичок здійснення комунікації в умовах сучасних інформаційних технологій. Сформованість комунікативного компонента діагностувалася шляхом використання методу експертних оцінок, який полягав у демонстрації керівниками практичних умінь щодо інформаційної взаємодії з використанням цифрових технологій. Апелювання до застосування окресленого методу базувалося на можливості встановлення рівня розвитку різноманітних здатностей і вмінь керівників, зокрема:

- знання технологій і програм дистанційної взаємодії;

- вміння працювати в програмах;
- навички практичної організації та контролю взаємодії інших учасників освітнього процесу.

Для оцінки рефлексивного компонента використовувався авторський опитувальник «Здатність до самовдосконалення». Під час проведення опитування респондентам пропонувалося проаналізувати 15 висловлювань, які необхідно оцінити за п'ятибальною шкалою.

З огляду на це, нами здійснено спробу розробки валідних методик, що дозволяють оцінити рівень розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО. Для діагностики компонентів згаданої компетентності використовувалися модифіковані методики: авторська мініанкета «Ставлення керівників ЗЗСО до проблеми розвитку цифрової компетентності»; сертифікований тест «Цифрова грамотність», розроблений компанією Microsoft Digital Literacy [14]; розроблений автором опитувальник «Здатність до самовдосконалення»; метод експертних оцінок для оцінювання практичних навичок комунікації в умовах сучасних інформаційних технологій.

Зауважимо, що цифрові показники сформованості кожного з чотирьох рівнів цифрової компетентності керівників ЗЗСО визначалися в межах п'яти балів на всіх етапах дослідження. Оскільки у керівників шкіл не виявлено незадовільного рівня цифрової компетентності, а відтак у дослідженні використовувалося чотири рівні:

- 5 балів – високий рівень;
- 4 бали – достатній рівень
- 3 бали – задовільний рівень;
- 2 бали – низький рівень.

Також обчислювався середній показник (СП), необхідність якого зумовлена потребою його використання в подальших математичних розрахунках для доведення достовірності результатів експериментального дослідження.

З метою діагностики розвитку мотиваційно-ціннісного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО керівникам пропонувалося взяти участь в анкетуванні. Анкетні листи містили відкриті та закриті запитання, у процесі відповідей на які керівники шкіл самооцінювали власний рівень оволодіння тією чи іншою характеристикою.

Обравши метод самооцінки, ми опиралися на думку В. Сидоренко, яка доводить, що самооцінка особистості є важливим психолого-педагогічним фактором, що (незалежно від якісних характеристик) може істотно

впливати на процес формування самоконтролю у напрямі оволодіння тією чи іншою характеристикою (у контексті дослідження під характеристикою розуміємо цифрову компетентність керівників), продовжувати істотні індивідуальні відмінності в її розвитку та функціонуванні [13].

Детальний аналіз результатів анкетування дав змогу резюмувати, що:

- лише у 19,32 % керівників яскраво виражена потреба в постійному оновленні знань і спеціальних умінь щодо використання цифрових технологій в організаційній діяльності; керівники, що належали до цієї групи, демонстрували сформоване бажання опанувати провідний світовий досвід щодо використання ІКТ у фаховій діяльності, особливо в умовах сьогодення. Керівники, які увійшли до цієї групи, усвідомлено засвідчують прагнення застосувати ІКТ для організації комунікативної взаємодії учасників освітнього процесу;

- водночас у 36,36 % керівників було виявлено потребу в удосконаленні власної організаційної діяльності й роботи ЗЗСО в напрямі застосування сучасних ІКТ, зокрема дистанційних. Однак така потреба не завжди продиктована бажанням керівників ефективно використовувати набутий практичний досвід щодо застосування ІКТ у професійній діяльності, а, подекуди, необхідністю дотримання сучасних вимог щодо забезпечення якості освіти школярів.

Керівники шкіл, які належали до цієї групи, не виявляли активного ставлення до оволодіння методикою застосування ІКТ. Окрім того, їм притаманна сила волі, щоб самостійно опанувати інформацію щодо інтегрування в освітній процес середньої школи інформаційно-комунікаційні методи, форми та засоби навчання школярів, проте ініціативність у ґрунтовному самостійному впровадженні згаданих технологій, виявляється епізодично.

Здійснений аналіз результатів анкетування засвідчив, що 37,50 % керівників оцінили власний рівень розвитку потреби в опануванні досвідом використання ІКТ у професійній діяльності, прагнення систематично вдосконалювати свою діяльність у напрямі цифровізації освітнього процесу в середніх школах, експериментувати з інноваційними методами та засобами освітньої роботи учнів як задовільний.

Натомість 6,82 % респондентів зазначили, що не відчувають потреби, зацікавленості чи інтересу щодо застосування сучасних ІКТ в роботі керівника ЗЗСО. Отримані дані та їх обробка дали змогу встановити, що у значної кількості керівників дещо занижена мотивація щодо застосування сучасних цифрових методів, засобів і форм організації управлінської,

освітньої, виховної діяльності педагогічних працівників та учнів. Це засвідчує недостатність розвитку мотиваційно-ціннісного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

Діагностування рівня сформованості інформаційно-технологічного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО здійснювалося шляхом проведення анкетування та зрізу знань.

Аналіз отриманих даних дав змогу встановити рівень розвитку: знань керівників щодо використання програмного забезпечення для організації різноманітних напрямів роботи ЗЗСО; знань та вмінь користування різними комп'ютерними програмами; позитивних аспектів і негативних тенденцій зростаючого використання ІКТ в освітньому процесі. Так, встановлено, що у 20,45 % респондентів було виявлено високий рівень; у 35,23 % – достатній; у 36,36 % – задовільний; у 7,96 % – низький, що вказує на необхідність розширення діапазону знань керівників ЗЗСО не лише щодо використання цифрових технологій у роботі шкіл, а й щодо розвитку особистих вмінь користувача.

З метою встановлення рівня розвитку третього компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО – комунікативного – було використано метод експертних оцінок. Це надало можливість виявити рівень розвитку вмінь керівників ЗЗСО встановлювати комунікацію з учасниками освітнього процесу й колегами за допомогою сучасних ІКТ.

Аналіз отриманих результатів засвідчив, що лише 20,45 % керівників шкіл вільно володіють вміннями з організації комунікативної діяльності, управлінської роботи закладу освіти та навчальної активності учнів в умовах застосування цифрових технологій, зокрема засобів дистанційної освіти.

Керівники, які увійшли до цієї групи, вміло обирали та застосовували різні ІКТ для формування взаємодії учасників педагогічного процесу, прогнозували результати діяльності учнів в умовах цифровізації навчання тощо. Натомість значна частина опитаних керівників (35,23 %) виявила достатній рівень розвитку умінь щодо проектування діяльності ЗЗСО шляхом цілеспрямованого використання ІКТ. Однак керівники не завжди відчують впевненість у тому, що застосування окреслених педагогічних інновацій дасть змогу забезпечити ефективність освітнього процесу та належну якість навчання школярів.

Водночас 36,36 % керівників виявили задовільний рівень розвитку вмінь виконувати управлінські професійні дії на основі використання сучасних цифрових технологій і технічних засобів. Натомість 7,96 %

керівників зазначили, що не здатні вирішувати управлінські та фахові завдання шляхом застосування ІКТ.

Для діагностики рівня розвитку рефлексивного компонента цифрової компетентності керівників ЗЗСО було застосовано авторську анкету «Здатність до самовдосконалення». Розроблені твердження містили таке змістове наповнення, щоб визначити рівень розвитку всіх показників четвертого компонента. Узагальнення отриманих результатів після проведення анкетування дало змогу резюмувати, що лише 17,05 % керівників здатні адекватно оцінити рівень розвитку власної цифрової компетентності. Керівники, які увійшли до цієї групи, завжди перебувають у фазі активної самоосвіти.

Натомість значна частина опитаних (34,09 %) керівників зауважила, що саморозвиток у сфері застосування ІКТ у професійній діяльності досить часто зумовлений сучасними вимогами до забезпечення якості освіти учнів ЗЗСО. Епізодичну спрямованість та здатність до самовдосконалення у сфері цифровізації середньої освіти продемонстрували 38,64 % респондентів.

Узагальнені дані та результати діагностичного етапу дослідно-експериментального дослідження відображено в таблиці.

Таблиця

Цифрові показники результатів діагностичного етапу дослідження

Компоненти	Цифрові показники рівнів розвитку компонентів цифрової компетентності керівників ЗЗСО								
	Високий		Достатній		Задовільний		Низький		СБ
	КС	%	КС	%	КС	%	КС	%	
Мотиваційно-ціннісний	17	19,32	32	36,36	33	37,50	6	6,82	3,7
Інформаційно-технологічний	18	20,45	31	35,23	32	36,36	7	7,96	3,7
Комунікативний	18	20,45	34	38,64	31	35,23	5	5,68	3,7
Рефлексивний	15	17,05	30	34,09	34	38,64	9	10,22	3,6
Загальне значення	17	19,32	32	36,36	32	36,36	7	7,96	3,7

Примітка. Умовні позначення:

- КС – кількість керівників;
- СБ – середній показник сформованості певного компонента і загалом цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для розв'язання завдань і досягнення мети використано комплекс методів дослідження:

- *теоретичні* – вивчення, аналіз, порівняння, систематизація та узагальнення філософської, педагогічної, психологічної літератури і нормативних документів – для виявлення сучасного стану управління розвитком цифрової компетентності керівників ЗЗСО;
- *діагностико-емпіричні* – анкетування, опитування, бесіди, інтерв'ювання, тестування, спостереження, діагностування – для з'ясування рівня розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Детальний аналіз табличних даних засвідчує, що високий рівень сформованості цифрової компетентності керівників ЗЗСО притаманний 19,32 % керівників, достатній – 36,36 % опитаних, задовільний рівень виявили 36,36 % керівників, а низький – 7,96 %. Середній показник визначався за рахунок використання цифрових позначень кожного рівня (високий – 5 балів; достатній – 4 бали; задовільний – 3 бали; незадовільний – 2 бали) і становив 3,7 бала.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Відповідно до аналізу результатів діагностичного етапу дослідно-експериментальної роботи було встановлено таке: керівники шкіл не завжди відчують потребу в поглибленні знань і збагаченні власних вмій цифровізації освітнього процесу в школі шляхом використання ІКТ; керівникам важко обирати методи та форми упровадження в діяльність шкіл окреслених інновацій.

Окреслені тенденції засвідчують необхідність удосконалення, оновлення, процесу розвитку цифрової компетентності керівників ЗЗСО, що базуватиметься на активному використанні сучасних ІКТ. З огляду на вищесказане, вважаємо за доцільне висвітлити специфіку організації дослідно-пошукової роботи в межах дослідження.

Перспективи подальших досліджень. Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми управління розвитком цифрової компетентності керівника ЗЗСО. Подальшого дослідження потребують методологічні розробки та апробація інноваційних ІКТ як засобів розвитку цифрової компетентності керівника ЗЗСО.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Ю. М. Атаманчук, «Управління навчальним закладом освіти», *Педагогічна освіта: теорія і практика*, вип. 9, с. 8–11, 2011. [Електронний ресурс].
Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2011_9_3 Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [2] Г. Р. Бодом, «Методичні засади управління розвитком цифрової компетентності керівників ЗЗСО», *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія «Педагогіка», вип. 10(19), 2020. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/281/253>
Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [3] В. Ю. Биков, «Проблеми і завдання розвитку комп'ютерно-технологічної платформи інформаційно-освітнього простору», у *Освітній україноцентризм Георгія Філіпчука*: зб. наук. праць. Київ, Україна: Богданова А.М., 2016, с. 514–522. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://lib.iitta.gov.ua/324352/1/Art129Text-3.pdf> Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [4] П. П. Грабовський, «Інформаційна компетентність учителя середньої школи», *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, № 37, с. 118–123, 2008.
- [5] В. О. Гринько, «Розвиток цифрової компетентності в процесі неформальної освіти педагогів», *Молодий вчений*, № 9.2(49.2), с. 55–69, 2017.
- [6] М. І. Жалдак, «Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах», *Комп'ютер у школі та сім'ї*, № 5, с. 8–15, 2013.
- [7] О. Б. Жильцов, «Розвиток цифрової компетентності співробітників організаційно-навчальних підрозділів університету як сучасна наукова проблема», *Інноваційна педагогіка*, № 6, с. 115–118, 2020.
- [8] Л. М. Калініна, «Автоматизована система управління «Школа»: моделювання і технологія використання», *Освіта і управління*, т. 9, ч. 1, с. 51–67, 2006.
- [9] А. С. Карпенко, «Використання сервісів Google Apps (G Suite) для формування ІКТ-компетентностей у співробітників організаційно-навчальних підрозділів університету», *Фізико-математична освіта*, вип. 3(21), с. 71–78, 2019.
- [10] Л. А. Карташова, О. М. Чхало, «Створення персонального навчального

- середовища: використовуємо відкритий WEB-інструментарій», *Комп'ютер у школі та сім'ї*, № 5, с. 4–8, 2017.
- [11] Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, М. В. Злочевська, О. В. Ігнатенко, О. П. Давиденко, О. Г. Кузьмінська, «Інформатична компетентність учнів може бути вищою від компетентності тих, хто їх навчає? (за матеріалами моніторингового дослідження з інформатичних компетентностей випускників в Україні)», *Комп'ютер у школі та сім'ї*, № 8, с. 3–8, 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/903/1/N_Morze_V_Vember_O_Kuzminska_O_Barna_M_Zlochevska_O_Ihnatenko_O_Davydenko_K_SHKS_5.pdf Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [12] Носії інформації. [Електронний ресурс]. Доступно: [https://pidru4niki.com/10850224/ekonomika/nosiyi informa_tsiyi](https://pidru4niki.com/10850224/ekonomika/nosiyi_informa_tsiyi) Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [13] В. В. Сидоренко, «Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога нової української школи за двохетапною дистанційно-очною формою навчання», на *II Всеукр. електрон. наук.-практ. конф. Відкрита освіта та дистанційне навчання: від теорії до практики*. Харків, 2017. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://core.ac.uk/download/pdf/132488140.pdf> Дата звернення: Січ. 05, 2024.
- [14] Microsoft Digital Literacy. [Online]. Available: <https://www.microsoft.com/en-us/digital-literacy> Application date: January 05, 2024.

RESULTS OF DIAGNOSING THE STATE OF FORMATION OF THE DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCE OF HEADS OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

Garret Bodome,

3rd year graduate student
of the Department of Public Administration and Management Education
Central Institute of Postgraduate Education
SIHE «University of Management Education».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0001-5342-9220>
garretbodome@gmail.com

Abstract. The article highlights the results of diagnosing the state of formation of the development of digital competence of heads of general

secondary education institutions at the initial stage of experimental work. The methods necessary for checking the mentioned competence have been considered and analyzed. It has been established that today digital competence as a component of professional pedagogical competence, including that of heads of general secondary education institutions, is substantiated in the UNESCO standard "UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. VERSION 3" (ICT CFT)), developed in 2018 [2]. Carrying out scientific research on the problem of managing the development of digital competence of heads of institutions of general secondary education, we singled out four of its main components. Each component corresponds to a certain criterion that makes it possible to assess the main feature of the development of the phenomenon under study; is an ideal model, which, when compared with a real phenomenon, makes it possible to establish the degree of conformity, approximation to the ideal. Since the criterion must be comprehensive, cover the smallest units of measurement that allow to evaluate the validity in comparison with the ideal, then such units of measurement are indicators. Accordingly, it is appropriate to consider in detail the components, criteria and indicators of digital competence of managers of general secondary education institutions. In this regard, based on the analysis of the considered components of information competence, within the framework of this study, the structure of information competence of managers of general secondary education institutions was determined, including the following components: motivational and valuable; information technology; communicative; reflexive [2]. It should be noted that the Concept of implementation of state policy in the field of general secondary education reform considers ICT in the educational process as an "instrument for ensuring the success" of the functioning of the National Higher Education Institution. Renewal of the Ukrainian school requires the introduction of new educational technologies into the educational process. One of the ways to create such a school is the use of ICT in the educational process. According to modern researchers, the end-to-end application of ICT in the educational process and management of educational institutions and the education system should become a tool for ensuring the success of the New School [8].

Key words: digital competence; digitalization; heads of educational institutions; diagnostics; New Ukrainian school.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Yu. M. Atamanchuk, «Upravlinnia navchalnym zakladom osvity», Pedagogichna osvita: teoriia i praktyka, vyp. 9, s. 8–11, 2011. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppo_2011_9_3 Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [2] H. R. Bodom, «Metodychni zasady upravlinnia rozvytkom tsyfrovoi kompetentnosti kerivnykiv ZZSO», Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia «Pedagogika», vyp. 10(19), 2020. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/281/253> Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [3] V. Yu. Bykov, «Problemy i zavdannia rozvytku kompiuterno-tekhnologichnoi platformy informatsiino-osvitnoho prostoru», u Osvitnii ukrainotsentryzm Heorhiiia Filipchuka: zb. nauk. prats. Kyiv, Ukraina: Bohdanova A.M., 2016, s. 514–522. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://lib.iitta.gov.ua/324352/1/Art129Text-3.pdf> Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [4] P. P. Hrabovskyi, «Informatsiina kompetentnist uchytelia serednoi shkoly», Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu imeni Ivana Franka, № 37, s. 118–123, 2008. (in Ukraine)
- [5] V. O. Hrynko, «Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti v protsesi neformalnoi osvity pedagogiv», Molodyi vchenyi, № 9.2(49.2), s. 55–69, 2017. (in Ukraine)
- [6] M. I. Zhaldak, «Problemy informatyzatsii navchalnoho protsesu v serednikh i vyshchikh navchalnykh zakladakh», Kompiuter u shkoli ta simi, № 5, s. 8–15, 2013. (in Ukraine)
- [7] O. B. Zhylytsov, «Rozvytok tsyfrovoi kompetentnosti spivrobitnykiv orhanizatsiino-navchalnykh pidrozdiliv universytetu yak suchasna naukova problema», Innovatsiina pedagogika, № 6, s. 115–118, 2020. (in Ukraine)
- [8] L. M. Kalinina, «Avtomatyzovana systema upravlinnia «Shkola»: modeliuvannia i tekhnologiiia vykorystannia», Osvita i upravlinnia, t. 9, ch. 1, s. 51–67, 2006. (in Ukraine)
- [9] A. S. Karpenko, «Vykorystannia servisiv Google Apps (G Suite) dlia formuvannia IKT-kompetentnosti u spivrobitnykiv orhanizatsiino-navchalnykh pidrozdiliv universytetu», Fyzyko-matematychna osvita, vyp. 3(21), s. 71–78, 2019. (in Ukraine)
- [10] L. A. Kartashova, O. M. Chkhalo, «Stvorennia personalnoho navchalnoho seredovyshcha: vykorystovuiemo vidkrytyi WEB-instrumentarii»,

- Kompiuter u shkoli ta simi, № 5, s. 4–8, 2017. (in Ukraine)
- [11] N. V. Morze, O. V. Barna, V. P. Vember, M. V. Zlochevska, O. V. Ihnatenko, O. P. Davydenko, O. H. Kuzminska, «Informatychna kompetentnist uchniv mozhe buty vyshchoiu vid kompetentnosti tykh, khto yikh navchaie? (za materialamy monitorynhovoho doslidzhennia z informatychnykh kompetentnostei vypusknnykiv v Ukraini)», *Kompiuter u shkoli ta simi*, № 8, s. 3–8, 2010. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/903/1/N_Morze_V_Vember_O_Kuzminska_O_Barna_M_Zlochevska_O_Ihnatenko_O_Davydenko_K_SHKS_5.pdf Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [12] Nosii informatsii. [Online]. Dostupno: https://pidru4niki.com/10850224/ekonomika/nosiyi_informatsiyi Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [13] V. V. Sydorenko, «Rozvytok informatsiino-tsyfrovoi kompetentnosti pedahoha novoi ukrainskoi shkoly za dvokhetapnoiu dystantsiino-ochnoiu formoiu navchannia», na II Vseukr. elektron. nauk.-prakt. konf. Vidkryta osvita ta dystantsiine navchannia: vid teorii do praktyky. Kharkiv, 2017. [Elektronnyi resurs]. Dostupno: <https://core.ac.uk/download/pdf/132488140.pdf> Data zvernennia: Sich. 05, 2024. (in Ukraine)
- [14] Microsoft Digital Literacy. [Online]. Available: <https://www.microsoft.com/en-us/digital-literacy> Application date: January 05, 2024. (in English)

*Стаття надійшла до редакції
10 січня 2024 року*